

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 14.11.2007
COM(2007) 707 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**pārskats par to, kā īsteno Ieteikumu 2001/331/EK, ar ko nosaka obligātos kritērijus
vides pārbaudēm dalībvalstīs**

[SEC(2007) 1493]

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

pārskats par to, kā īsteno Ieteikumu 2001/331/EK, ar ko nosaka obligātos kritērijus vides pārbaudēm dalībvalstīs

IEVADS

Pārbaudes ir svarīgs instruments, lai nodrošinātu vides jomā pieņemto Kopienas tiesību aktu īstenošanu un ieviešanu.

Atzīstot, ka dalībvalstīs pastāv būtiski atšķirīgas pārbaudes sistēmas, 2001. gadā Eiropas Parlaments un Padome pieņēmu Ieteikumu 2001/331/EK, ar ko nosaka obligātos kritērijus vides pārbaudēm dalībvalstīs¹.

Ieteikumā ir iekļauti juridiski nesaistoši kritēriji attiecībā uz vides pārbaudžu plānošanu, izpildi, pēcpārbaudēm un ziņojumu sniegšanu par konstatēto. Tā mērķis ir pastiprināt atbilstību Kopienas tiesību aktiem vides jomā, kā arī sekmēt saskanīgāku minēto tiesību aktu īstenošanu un ieviešanu visās dalībvalstīs.

Dalībvalstīm tika lūgts ziņot par ieteikuma izpildi, kā arī par gūto pieredzi tā piemērošanas gaitā. Pamatojoties uz saņemtajiem ziņojumiem un citu informāciju, Komisija tika lūgta sagatavot ziņojumu par ieteikuma īstenošanu un iesniegt priekšlikumu tā turpmākai pilnveidošanai, ja nepieciešams, izstrādājot direktīvu.

Šim paziņojumam pievienots ziņojums, kurā apkopota pieejamā informācija par ieteikuma īstenošanu un piemērošanu².

Pirms konkrētu priekšlikumu izvirzīšanas Komisija grasās apkopot viedokļus no citām neformālā Eiropas izpildiestāžu sadarbības tīkla IMPEL³, kā arī no citām ieinteresētajām personām.

Šis paziņojums atbilst tā dēvētā „labāka regulējuma” darba kārtībai, jo atbilstība un ieviešana ir būtiskas reglamentējošā cikla sastāvdaļas.

Šis paziņojums tiek iesniegts Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Šā paziņojuma mērķis ir izklāstīt Komisijas uzskatus par turpmāko ieteikuma pilnveidošanu un aizsākt plašas apspriedes ar citām iestādēm un ieinteresētajām pusēm.

Eiropas Parlaments, Padome, Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Reģionu komiteja tiek lūgti paust savu viedokli par šajā paziņojumā skartajiem jautājumiem.

Komisija 2007. gadā plāno tikties ar ieinteresētajām personām, kā arī veikt konsultācijas, izmantojot internetu.

IMPEL ieguldījums tiks iegūts, izmantojot IMPEL projektu par turpmāko ieteikuma pilnveidošanu, šo projektu plānots pabeigt līdz 2007. gada beigām.

¹ OV L 118, 27.4.2001., 41. lpp.

² Komisijas dienestu darba dokuments SEC XXXX, ziņojums par to, kā tiek īstenots Ieteikums 2001/331/EK, ar ko nosaka obligātos kritērijus vides pārbaudēm dalībvalstīs, kas pievienots Komisijas paziņojumam pārskatam par Ieteikuma 2001/331/EK īstenošanu.

³ Tīkls sadarbībai par vides tiesību aktu īstenošanu un ieviešanu Eiropā <http://ec.europa.eu/environment/impel/index.htm>

Nemot vērā minēto apspriežu rezultātus, Komisija ierosinās piemērotākos soļus turpmākai ieteikuma pilnveidošanai 2008. gadā.

1. IETEIKUMA ĪSTENOŠANA DALĪBVALSTĪS

Visas dalībvalstis ir iesniegušas ziņojumu par ieteikuma īstenošanu un ziņojumu par ieteikuma īstenošanas gaitā gūto pieredzi.

Vairākos gadījumos iesniegtā informācija nebija pilnīga vai arī tā bija grūti salīdzināma. Par dažām dalībvalstīm nebija iespējams izdarīt secinājums pat valsts mērogā, jo tajās atbildība par vides pārbaudēm ir reģionu kompetencē. Turklāt jāpiemin, ka lielākā daļa datu tomēr attiecas uz stāvokli 2002.–2003. gadā, lai gan dažas dalībvalstis 2006. gadā bija nosūtījušas atjauninātu informāciju.

Neraugoties uz trūkumiem iesniegtajā informācijā, redzams, ka tikai dažas dalībvalstis ir panākušas ieteikuma pilnīgu īstenošanu, lai gan gandrīz visas dalībvalstis ieteikumu ir ieviesušas daļēji (atšķirīgā pakāpē). Sīkāka informācija par ieteikuma īstenošanu ir atrodama pievienotajā ziņojumā.

Pieejamā informācija liecina, ka pastāv lielas atšķirības starp to, kā Kopienā tiek veiktas vides pārbaudes. Šādas atšķirības nozīmē, ka Kopienā nav iespējams nodrošināt tiesību aktu par vidi pilnīgu īstenošanu. Šādas atšķirības rada traucējumus arī uzņēmumu konkurētspējai.

Situācija, kad īstenošana nav pilnīga, daļēji radusies tāpēc, ka dalībvalstis atšķirīgi interpretē ieteikumā noteiktos kritērijus, definīcijas un prasības par ziņojumu sniegšanu.

Tāpat dalībvalstīs atšķiras tas, cik nozīmīgs politiskā ziņā ir vides pārbaudes. Dažas dalībvalstis atsaucas uz līdzekļu trūkumu vides pārbaudēm, norādot, kas tas šīs valstis kavējis izveidot visādā ziņā efektīvu sistēmu vides pārbaudžu veikšanai.

2. JOMAS, KAS ATTIECAS UZ IETEIKUMA UZLABOŠANU

Šobrīd pieejamā informācija liecina, ka nolūkā uzlabot ieteikuma efektivitāti būtu vēlams pievērst uzmanību šādu elementu sīkākai iztīrīšanai.

2.1. Darbības jomas noteikšana

Pašlaik ieteikums attiecas uz vides pārbaudēm, kuras veic visiem rūpniecības objektiem vai uzņēmumiem un iekārtām, kuru radītās emisijas gaisā un ūdenī vai kuru atkritumu apglabāšanas vai reģenerācijas darbības ir pakļautas ES tiesību aktos noteiktajām atļaušanas, atļauju izsniegšanas vai licencēšanas prasībām. Izskatās, ka nepieciešams precizēt noteikto ieteikuma darbības jomu. Dalībvalstis ieteikuma darbības jomu interpretē atšķirīgi, un tālab ievērojami atšķiras tas, cik iekārtas tiek pakļautas vides pārbaudēm un kāds ir dalībvalstīs pārbaudīto iekārtu procentuālais daudzums. Piemēram, dažās dalībvalstīs ieteikums tiek attiecināts vienīgi uz iekārtām, kuras ir tā dēvētās IPPC direktīvas⁴ darbības jomā, savukārt citās dalībvalstīs — arī uz citām iekārtām. Atšķirīgā interpretācija jo īpaši izceļama attiecībā uz atkritumu nozari, kurā daudzām iekārtām, kas nav IPPC direktīvas darbības lokā, ir nepieciešams veikt vides pārbaudes.

Ieteikuma darbības jomā šobrīd galvenā uzmanība ir pievērsta rūpnieciskām un atkritumu pārstrādes iekārtām, bet tajā neietilpst daudzas darbības, kuras tiek reglamentētas Kopienas tiesību aktos par vidi.

⁴ Padomes 1996. gada 24. septembra Direktīva 96/61/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (OV L 257, 10.10.1996., 1. lpp.).

Vēl ieteikumā nav iekļauti kritēriji par atkritumu sūtījumu pārbaudēm. Atkritumu pārrobežu sūtījumus ES reglamentē ar tā dēvēto Atkritumu sūtījumu regulu⁵. Komisija uzskata minētās regulas īstenošanu par īpaši prioritāru uzdevumu. Kopējās pārbaudēs 30 ES ostās, ko vienlaicīgi IMPEL projektā veica 13 dalībvalstis, tika konstatēts, ka 50 % atkritumu sūtījumu veikti nelikumīgi. Šie konstatējumi, kā arī nesenie būtiskie notikumi saistībā ar atkritumu nelegālu pārvadāšanu (piemēram, atkritumu izgāšana Kotdivuārā, kuras rezultātā radās būtisks vides piesārņojums un tika konstatēti nāves gadījumi), dalībvalstīm, Eiropas institūcijām, NVO un vispārējai sabiedrībai likuši paust aicinājumu stiprināt regulas par atkritumu sūtījumiem ieviešanu dzīvē, jo īpaši attiecībā uz prasītajām pārbaudēm. Ir svarīgi, lai Kopiena kopīgi iesaistītos cīņā pret nelegāliem atkritumu sūtījumiem. Jaunā regula par atkritumu sūtījumiem, kuru pieņēma 2006. gadā un kura stājās spēkā 2007. gada jūlijā, ietver nosacījumus, kas uzlabotu regulas ieviešanu, kā arī pastiprinātu sadarbību starp dalībvalstīm. Tomēr tajā nav noteikti kritēriji atkritumu sūtījumu pārbaudēm.

Ieteikumā arī nav kritēriju par *Natura 2000* teritoriju pārbaudēm. EK tiesību aktos par dabas aizsardzību (tā dēvētajā Putnu direktīvā⁶ un Biotopu direktīvā⁷) paredzētās rīcības mērķis ir izveidot Eiropas ekoloģisku tīklu īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (*Natura 2000*), kā arī nodrošināt šādu tīklu veidojošo teritoriju aizsardzību un nostiprināšanu. Atbilstoša tiesību aktu īstenošana ir ļoti svarīga ES dabas saglabāšanai. Tālab Komisija apsveic *Green Enforce* tīkla izveidi, kura mērķis ir sekmēt sadarbību un pieredzes apmaiņu starp dalībvalstīm, lai atvieglotu tiesību aktu par dabu īstenošanu. *Green Enforce* sadarbības tīkls šobrīd apsver iespēju sniegt ieguldījumu vides pārbaužu turpmākā pilnveidošanā, izstrādājot pārbaudes kritērijus attiecībā uz *Natura 2000* teritorijām.

Citi tiesību akti par vidi, uz kuriem ieteikums nav attiecināms, saistīti ar ķīmisku vielu reģistrēšanu un atļaušanu (REACH⁸), dažu bīstamu vielu ierobežošanu produktos (tā dēvētā RoHS direktīva⁹), apdraudētu sugu īpatņu tirdzniecību¹⁰, kā arī uz darbībām, kas saistītas ar ģenētiski modificētiem organismiem un ražotāja atbildības sistēmām.

2.2. Definīciju precizēšana

Ziņojumi liecina, ka daži no ieteikumā izmantotajiem jēdzieniem dažādās dalībvalstīs tiek interpretēti atšķirīgi. Tā rezultātā atšķiras ieteikuma īstenošana dalībvalstīs un arī dalībvalstu sniegtā informācija ziņojumos.

Jo īpaši atšķirīgās interpretācijas problēma skar šādus jēdzienus.

— Pārbaude, kontrole un revīzija

Ieteikumā jēdziens „pārbaude” attiecas uz darbībām, kuras ietver kontrolēto iekārtu atbilstības pārbaudes un atbilstības veicināšanu piemērojamām vides prasībām un iekārtu ietekmes

⁵ Regula (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem OV L 190, 12.7.2006., 1. lpp.

⁶ Direktīva 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību, OV L 103, 25.4.1979., 1. lpp., kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Direktīvu 91/244/EEK, OV L 115, 8.5.1991., 41. lpp.

⁷ Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību, OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK, OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.

⁹ Direktīva 2002/95/EK par dažu bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās, OV L 37, 13.2.2003., 19. lpp.

¹⁰ Padomes Regula (EK) Nr. 338/97 par savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību, reglamentējot to tirdzniecību, OV L 61 3.3.1997., 1. lpp.

uzraudzību. Ieteikumā kā piemēri ir uzskaitītas vairākas šādas darbības. Jēdzieni „kontrolē” un „revīzija” ietilpst uzskaitītajās pārbaudes darbībās, bet tie nav definēti.

Tādējādi pārbaudes definīcija ieteikumā ir ļoti plaša, un tai vajadzētu attiekties uz darbībām, kuru mērķis ir nodrošināt iekārtu atbilstību vides prasībām. Tomēr dalībvalstis to ir interpretējušas atšķirīgi, dažās šī interpretācija bijusi visai šaura un attiecināta, piemēram, tikai uz iekārtu tiešu kontroli, bet citur ir īstenota daudz plašāka pieeja.

Atšķirības interpretācijā rada atšķirības ieteikuma īstenošanā un jo īpaši pārbaudžu plānošanā, jo visas atbilstošās darbības ir jāiekļauj pārbaudžu plānos. Tas arī apgrūtina dalībvalstu sniegtās informācijas par veiktajām pārbaudēm salīdzināšanu, jo īpaši attiecībā uz kontrolētu iekārtu, kuras ir pārbaudītas, īpatsvaru.

– Pārbaudes iestāde

Saskaņā ar ieteikumu pārbaudes iestāde ir publiska iestāde, kuru izveido vai izrauga dalībvalsts, kuras atbildības lokā ir jautājumi, uz kuriem attiecas ieteikums, un ikviena juridiska persona, kuru šī iestāde pilnvaro uzdevumu veikšanai attiecīgās iestādes pārraudzībā un uzraudzībā, ja vien šāda persona nav personīgi ieinteresēta veicamo pārbaudžu rezultātos. Dažās dalībvalstīs, kur daudzas dažādas iestādes varētu būt tieši vai netieši iesaistītas pārbaudžu veikšanā, reizēm bijis grūti nošķirt, kura no iestādēm ir uzskatāma par pārbaudes iestādi. Tā kā šādas skaidrības nav bijis, tas ietekmējis ieteikuma īstenošanu un īpaši pārbaudžu plānošanu, jo plānā ir jāiekļauj visu pārbaudes iestāžu darbības.

– Pārbaudes plāns, pārbaudes programma

Ieteikumā nav definēti jēdzieni „pārbaudes plāns” un „pārbaudes programma”. Vairākās dalībvalstīs, šķiet, jēdziens „pārbaudes plāns” ir interpretēts atšķirīgi. Dokuments ir iecerēts kā stratēģisks instruments, lai vides pārbaudes sarīdotu prioritārā secībā. Reizēm plāns tiek maldīgi interpretēts jēdziena „pārbaudes programma” nozīmē, šis jēdziens norāda, ka ir iekārtas, kuras ir jāpārbauda konkrētā periodā un tai saskaņā ar ieteikumu ir jābūt iekļautai pārbaudes plānā. Rezultātā daudzu dalībvalstu pārbaudes plānos ietilpst vienīgi iekārtu vai sektoru saraksts, kuri noteiktā laikposmā tiks pārbaudīti. Atšķirība starp diviem minētajiem jēdzieniem ir nozīmīga attiecībā uz noteikumiem par vides informācijas pieejamību. Dažas dalībvalstis apgalvo, ka vēlas izvairīties no uzņēmēju informēšanas un brīdināšanas par pārbaudēm, tāpēc plānus par tuvākajā laikā paredzētajām pārbaudēm nepublicē. Jēgas šķirums starp „plānu” un „programmu” varētu būt lietderīgs, lai nodalītu politikas aspektus (plānu) no darbības aspekta (programmas); tad varētu publicēt plānu, nebaidoties sagraut atsevišķu pārbaudžu efektivitāti.

– Pārrobežu mehānisms

Saskaņā ar ieteikumu dalībvalstīm būtu jāveicina tādu iekārtu un darbību pārbaudžu koordinēšana, kuras varētu radīt būtisku pārrobežu ietekmi. Par šo jautājumu sniegtā informācija dalībvalstu ziņojumos bija nepilnīga un atšķirīga. Dažas dalībvalstis bija ilustrējušas administratīvo sadarbību ar kaimiņvalstīm vai reģioniem. Citas dalībvalstis bija atsaukušās uz atkritumu sūtījumu kopējām pārbaudēm, kas tika veiktas IMPEL projektos. Bija dalībvalstis, kuras vispārīgāk bija norādījušas uz pieredzes apmaiņu starp dalībvalstīm IMPEL projektu ietvaros. Minēto interpretācijas atšķirību rezultātā nav iespējams novērtēt, vai dalībvalstis šo ieteikuma daļu ir īstenojušas.

– Kārtējās un ārkārtas pārbaudes

Saskaņā ar ieteikumu kārtējās pārbaudes saskaņā ar plānoto pārbaudes programmu. Ārkārtas pārbaudes veic, reaģējot uz sūdzībām, saistībā ar atļauju izdošanu, atjaunošanu vai grozījumiem tajās, kā arī negadījumu, avāriju vai konstatēto kļūdu izmeklēšanas gaitā.

Dažās dalībvalstīs ir noteiktas atšķirīgas pārbaucū kategorijas, proti, tā dēvētās reagējošās un nereagējošās pārbaudes vai arī plānotās un neplānotās pārbaudes u.tml. Tās nevar vienmēr skaidri iekļaut kārtējo vai ārkārtas pārbaucū grupās. Aprakstītās atšķirības dalībvalstu interpretācijā apgrūtinā ieteikuma īstenošanas novērtējumu dažās dalībvalstīs. Sadalījums jo īpaši nozīmīgs ir pārbaucū plānošanai tāpēc, ka plānošanā ir jāņem vērā gan kārtējām, gan ārkārtas pārbaudēm vajadzīgais laiks un citi resursi.

2.3. Kritēriji pārbaucū plānošanai, veikšanai, pēcpārbaudēm un ziņojumu sniegšanai

Ieteikuma mērķis ir pastiprināt kontrolētu iekārtu atbilstību tiesību aktiem par vidi. Dalībvalstīm būtu jānodrošina tas, ka vides pārbaucū rezultātā tiek panākta vides būtiska aizsardzība. Lai to sasniegtu, ieteikumā ir noteikti kritēriji tam, kā vides pārbaudes plānot, veikt, kā sniegt par tām ziņojumus un kā veikt to uzraudzību pēc pārbaudes (pēcpārbaude).

2.3.1. Pārbaucū plānošana

Ieteikumā ir paredzēts izstrādāt pārbaucū plānus, un tajā ir noteikti šādu plānu vispārēji kritēriji, kas prasa aprakstīt, uz ko plāns attiecas, uz kāda pamata tas izstrādāts un kādam būtu jābūt to obligātajam saturam.

Šķiet, ka šie kritēriji dalībvalstīs nav īstenoti pilnīgi. Daudzās dalībvalstīs pārbaucū plānos nav stratēģisku elementu, bet ir iekļauti tādu iekārtu un sektoru saraksti, kuros noteiktā laikposmā ir jāveic pārbaudes.

Līdztekus nepieciešamībai precizēt dažus no būtiskākajiem jēdzieniem, kuri saistīti ar pārbaucū plānošanu, kā tas ir minēts iepriekš (2.2. iedaļā), šķiet, ka pastāv iespējas uzlabot pārbaucū plānošanu dalībvalstīs. Tas dalībvalstīm ļautu pēc iespējas labāk izmantot to rīcībā esošos resursu, precizējot iekārtu pārbaudes sistēmu. Dažās dalībvalstīs jau ir izveidotas diezgan attīstītas sistēmas pārbaucū plānošanai. Kā viena no metodēm pārbaucū paraugprakses līmeņa sasniegšanai ir ierosināts to plānošanai izmantot uz riska novērtējumu balstītas pārvaldības metodes. Šādas uz riska novērtējumu balstītas pieejas varētu atsaukties uz dažādiem pamata kritērijiem, piemēram, vides apdraudējums, vides mērķi un dati par iekārtas atbilstību, kas iegūti iepriekšējās pārbaudēs. Viens šādas pieejas piemērs ir Apvienotās Karalistes OPRA (*Operator and Pollution Risk Appraisal*) sistēma, kuras pamatā ir vairāki kritēriji, tādi kā iekārtu sarežģītība, to atrašanās vieta un radītās emisijas, kā arī attiecīgā uzņēmēja sniegums un iekārtas darbības vēsture.

2.3.2. Pārbaucū veikšana

Ieteikumā sacīts, ka pārbaudāmā objekta apmeklējumi ir jāveic pārbaudes iestādei, regulārā pārbaudes darba ietvaros un tad, ja ir sūdzības, avārijas, nelaimes gadījumi vai tiek konstatētas atbilstības kļūdas, kā arī pēc atļaujas izdošanas un pirms atļaujas atkārtotas izdošanas, atjaunināšanas vai grozījumu izdarīšanas tajā. Ir kritēriji, kā jāveic objekta apmeklējums uz vietas. Konstatējumi pēc objekta apmeklējuma jāapkopo ziņojumā, ar to jāiepazīstina attiecīgais uzņēmējs, un šī informācija jāpublisko. Nopietnas avārijas, nelaimes gadījumi vai kļūdu konstatējumi ir jāizmeklē, lai precizētu iemeslus un atbildīgos, lai mazinātu vai novērstu ietekmi uz vidi, kā arī lai noteiktu nepieciešamo rīcību un iespējamās sankcijas vai pasākumus to ieviešanai. Attiecīgajā objektā ir jāveic pēcpārbaude. Par citām pārbaudes darbībām kritēriji nav noteikti.

2.3.3. Pārbaudes plānu novērtēšana

Lai gan ieteikumā skaidri nav pateikts, ka pārbaucū īstenošanas plāni ir jānovērtē, ieteikuma VIII punktā dalībvalstīm ir prasīts sniegt ziņojumus par valstu pārbaudes plānu sekmēm vai konstatētajiem trūkumiem.

Ir atzīts, ka pārbaucēju plānošanas uzlabošanā svarīgi ir novērtēt, cik sekmīgi ir bijuši pārbaucēju plāni. Dažas dalībvalstis ir ieviesušas sarežģītas sistēmas, lai vērtētu pārbaucēju plānu sekmīgumu. Šādas sistēmas tām palīdzējušas definēt nākotnes plānus.

2.4. Ziņojumu sniegšana

Pēc pirmajiem iesniegtajiem ziņojumiem tika radīts liels informācijas daudzums, ilustrējot, kā ieteikums dalībvalstīs tiek īstenots un piemērots. Tomēr saņemtā informācija ne vienmēr bijusi salīdzināma un ne vienmēr bijis iespējams izdarīt skaidrus secinājumus par dalībvalstu pārbaucēju sistēmu efektivitāti. Pastāv viedoklis, ka būtu jāizstrādā vienkāršāka ziņojumu sniegšanas sistēma, kura būtu precīzāka attiecībā uz pārbaucēju sistēmas sekmīgumu. Tālab, lai nodrošinātu datu salīdzināmību, šādai ziņojumu sniegšanas sistēmai būs jāizstrādā ļoti skaidrs un vienots formāts.

2.5. Piekļuve informācijai

Ieteikumā teikts, ka saskaņā ar Direktīvu 90/313/EEK pārbaucēju plāni un ziņojumi par pārbaudēm būtu jādara pieejami sabiedrībai. Laika gaitā minētā direktīva ir aizstāta ar Direktīvu 2003/4/EK. Jaunajā direktīvā sīkāk nekā direktīvā, kuru tā aizstāj, ir skaidrots informācijas par vidi jēdziens, pamatojums, lai atteiktu piekļuvi informācijai, kā arī noteikts pienākums operatīvi publiskot pieejamo informāciju, piemēram, izmantojot internetu.

Ziņojumi liecina, ka vairākas dalībvalstis nepublisko pārbaucēju plānus un pieejamos ziņojumus. Dalībvalstis to skaidro dažādi. Bieži vien pārbaucēju plāni ir tikai tādu iekārtu saraksts, kuras jāpārbauda noteiktā laika periodā. Pastāv viedoklis, ka šādas informācijas publiskošana grautu pārbaucēju efektivitāti. Bieži vien ziņojumi par pārbaudēm netiek publiskoti tālab, ka tajos varētu būt konfidenciāla komercinformācija.

Direktīva 2003/4/EK attiecas uz informāciju par vides pārbaudēm, līdz ar to prasība par informācijas publiskošanu jau pastāv. Direktīva arī sniedz pietiekamu pamatojumu par izņēmumiem, kad iespējams atteikties piekļuvi informācijai, proti, gadījumos, kad tas nepieciešams sevišķi svarīgu apsvērumu dēļ.

Šķiet, ka bieži vien šī prasība nav īstenota tikai tāpēc, ka iestādes sastopas ar tīri praktiskām grūtībām nošķirt konfidenciālu informāciju no tās informācijas, kura būtu jādara zināma sabiedrībai. Šajā ziņā ir jāatrod iespējas, kā publiskot pārbaudes plāna stratēģisko daļu, vienlaikus nepublējot to daļu, kur iekļauts noteiktā laika periodā pārbaudāmo iekārtu saraksts.

3. IEROSINĀJUMI TURPMĀKAI RĪCĪBAI

Pirms tika pieņemts ieteikums, aizsākās diskusija par to, vai kritērijiem par vides pārbaudēm būtu jābūt juridiski saistošiem, vai ne. Minēto diskusiju rezultātā tika pieņemts juridiski nesaistošs ieteikums un Komisijai tika lūgts izskatīt ieteikumu, ņemot vērā ieteikuma īstenošanas gaitā gūt pieredzi, kā arī, ja nepieciešams, sagatavot priekšlikumu direktīvai.

Komisija uzskata, ka ieteikuma nepilnīgas izpildes rezultātā ir nepieciešams apsvērt iespēju noteikt juridiski saistošas prasības par vides pārbaudēm. Turklāt ir nepieciešams precizēt vispārējos kritērijus par vides pārbaudēm, kā arī sniegt turpmākas vadlīnijas un veikt informācijas apmaiņu par to īstenošanu. Tālab tiek ierosināts veikt šādas darbības.

3.1. Pārskatīt ieteikumu

Ieteikums būtu jāuztver kā vispārīgs pamats vides pārbaucēju sistēmai dalībvalstīs. Tajā iekļautie kritēriji ir vispārīgi, un ieteikums tikai apraksta, kā plānot un veikt vides pārbaudes

un kā situāciju uzraudzīt pēc pārbaužu veikšanas. Ņemot vērā to, ka kritēriji ir ļoti vispārīgi un aprakstoši, nešķiet lietderīgi pārveidot tos par juridiski saistošām prasībām.

Tomēr, lai uzlabotu ieteikuma īstenošanu un pastiprinātu tā efektivitāti, ieteikumā nepieciešams izdarīt grozījumus. Jo īpaši būtu jāpievērš uzmanība iespējai paplašināt ieteikuma darbības jomu, iekļaujot, cik nu tas iespējams, visas darbības, kuras saistībā ar vides apsvērumiem ir nozīmīgas. Nepieciešams precizēt definīcijas, kuras attiecas uz pārbaudēm. Tāpat jāapsver vides pārbaužu plānošanas kritēriju pilnveidošana. Būtu jāizveido vienkārša un skaidra ziņojumu sniegšanas sistēma, lai nodrošinātu salīdzināmas informācijas saņemšanu par to, kā funkcionē pārbaudes sistēmas un vai ar tām ir iespējams sasniegt izvirzīto mērķi, proti, uzlabot atbilstību tiesību aktiem par vidi.

3.2. Izvirzīt prasības nozaru pārbaudēm

Līdztekus ieteikumā noteiktajiem vispārējiem kritērijiem vides pārbaudēm, tiesību akta daļās, kas attiecas uz konkrētām nozarēm, būtu jānosaka juridiski saistošas prasības dažu iekārtu vai darbību pārbaudēm. Šādas juridiski saistošas prasības ir nepieciešamas, lai nodrošinātu, ka pārbaudēm tiek piešķirta nozīmīgāka vieta politiskajā darba kārtībā, un lai Kopienā tiesību aktus par vidi labāk ieviestu dzīvē. Ja prasības par pārbaudēm tiek definētas visos tiesību aktos, tad rodas iespēja prasības pielāgot tajos iekļauto iekārtu vai darbību specifiskajai dabai un riskam, un tas ir labāk un precīzāk nekā vispārīgi kritēriji. Ieteikumu varētu papildināt ar šādām prasībām par pārbaudēm konkrētās nozarēs vai arī tās varētu attiecināt uz iekārtām vai darbībām, uz kurām ieteikums pašlaik neattiecas.

Viens no piemēriem jau spēkā esošai un sekmīgai pārbaužu shēmai ir sistēma, kas izveidota ar tā dēvēto *Seveso II* direktīvu par smagu nelaimes gadījumu briesmu pārzināšanu¹¹. Saskaņā ar minēto direktīvu iestādēm ir jāizplāno pārbaužu sistēma vai citi kontroles pasākumi, kas piemēroti attiecīgā tipa uzņēmumam. Direktīvā noteikts, kāds ir minimālais laika periods starp pārbaudēm, kuras veic objektā uz vietas, un noteikts pienākums dalībvalstīm garantēt, lai visiem uzņēmumiem tiktu sagatavotas pārbaudes programmas, lai tiktu izstrādāti ziņojumi pēc pārbaudes veikšanas un lai nepieciešamības gadījumā saprātīgā laikposmā notiktu objekta pēcpārbaude sadarbībā ar pārbaudītā objekta vadību.

IPPC direktīvas¹² pārskata ietvaros, kas ietilpst Komisijas 2007. gada likumdošanas darba programmā, un pamatojoties uz šā tiesību akta īstenošanas analīzi, Komisija apsvērs iespējas uzlabot atbilstības pamatprincipus, lai nodrošinātu dalībvalstīs veikto tā dēvēto *IPPC* iekārtu pārbaužu lielāku saskanību un uzticamību.

Komisija apsver iespēju ierosināt konkrētus, juridiski saistošus noteikumus par atkritumu sūtījumu pārbaudēm. Atšķirā no iekārtu pārbaudēm atkritumu sūtījumu pārbaudes tiek veiktas tādās vietās kā jūras ostas, autoceļi vai robežšķērsošanas punkti, un parasti šādās pārbaudēs ir iesaistītas dažādas iestādes, piemēram, muiža, policija un vides iestādes. Lai nodrošinātu pārbaužu pienācīgu kvalitāti un regularitāti, ir jādefinē konkrēti kritēriji un jānodrošina piemērota apmācība, kā arī sadarbība starp iestādēm.

Saskaņā ar tādiem tiesību aktiem, kas saistīti ar ražojumiem (piemēram, Direktīva 2002/95/EK par dažu bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās¹³), atbilstību pārbauda, izmantojot tirgus uzraudzības sistēmu un atbilstības

¹¹ Direktīva 96/82/EK par tādu smagu nelaimes gadījumu briesmu pārzināšanu, kuros iesaistītas bīstamas vielas OV L 10, 14.1.1997., 13. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2003/105/EK, OV L 345, 31.12.2003., 97. lpp.

¹² Direktīva 96/61/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli.

¹³ OV L 37, 13.2.2003., 19. lpp.

novērtēšanas procedūras. Pārskatot šo direktīvu, būtu jāpārbauda, vai šo sistēmu nepieciešams stiprināt.

Pašlaik, apsverot nepieciešamību noteikt vai pastiprināt prasības par pārbaudēm, tiek pārskatīti vai sagatavoti šādi tiesību akti par vidi.

- Direktīva 2003/87/EK, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK¹⁴
- Regula (EK) Nr. 2037/2000 par vielām, kas noārda ozona slāni¹⁵
- Direktīva 98/83/EK par dzeramā ūdens kvalitāti¹⁶,
- Direktīva 86/609/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz to dzīvnieku aizsardzību, kurus izmanto izmēģinājumos un citiem zinātniskiem mērķiem¹⁷,
- Direktīva 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem¹⁸,
- Padomes Regula (EK) Nr. 338/97 par savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību, reglamentējot to tirdzniecību¹⁹
- Direktīva par oglekļa [dioksīda] novadīšanu pazemē un apakšzemes glabāšanu, kura vēl ir izstrādes procesā.

Pārskatot tiesību aktus, turpmāk būtu jāņem vērā arī jautājums par pārbaudēm.

3.3. Izstrādāt vadlīnijas un nodrošināt sadarbību starp dalībvalstīm

IMPEL ir veicis daudzus projektus, kuru mērķis ir stiprināt sadarbību un sekmēt informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm par vides pārbaudēm²⁰. Komisija izrādījusi aktīvu atbalstu šiem projektiem un piedalījies tajos.

Īpaši jāpiemin šādi projekti:

IMPEL pārskatīšanas iniciatīva (IRI), kuras ietvaros grupa vecāko inspektoru no dažādām valstīm tiek nosūtīti pārbaudīt kandidējošās inspekcijas reglamentējošo sistēmu, salīdzinot kandidējošajā inspekcijā izmantoto pieeju ar to, kāda tiek izmantota inspekcijās, kurās strādā izraudzītie eksperti. IRI projekti laikā no 2001. gada līdz 2007. gadam ir veikti 8 dalībvalstīs, kuras pieteikušās brīvprātīgi, Vācijā (Manheimā), Īrijā (*Wexford*), Beļģijā (Briselē), Francijā (*Douai*), Nīderlandē (*Zwolle*), Spānijā (*Santiago de Compostela*), Zviedrijā (Stokholmā un *Södertälje*) un Apvienotajā Karalistē (Skotijā), kā arī Norvēģijā.

IMPEL grupa par atkritumu pārrobežu sūtījumiem veikusi vairākus projektus par atkritumu nelikumīgiem sūtījumiem un ir organizējusi kopējas pārbaudes.

IMPEL arī izstrādājis vairākus dokumentus ar norādēm par to, kā plānot un veikt pārbaudes. Ir organizēta inspektoru pieredzes un informācijas apmaiņa.

Visas šīs iniciatīvas pozitīvi ietekmē pārbaudžu pastiprināšanu Kopienā, un IMPEL darbībām būtu jānodrošina nepieciešamais atbalsts, lai šādus projektus varētu turpināt.

¹⁴ OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.

¹⁵ OV L 244, 29.9.2000., 1. lpp.

¹⁶ OV L 330, 5.12.1998., 32. lpp.

¹⁷ OV L 358, 18.12.1986., 1. lpp.

¹⁸ OV L 37, 13.2.2003, 24. lpp.

¹⁹ OV L 61, 3.3.1997., 1. lpp.

²⁰ Sīkāka informācija ir IMPEL tīmekļa vietnē: <http://ec.europa.eu/environment/impel/index.htm>